

Denys Bloschynskyi

THE INFLUENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SPHERE OF CULTURE ON THE NATIONAL SECURITY OF UKRAINE AS AN EXAMPLE OF MAJOR CULTURAL EVENTS AS SOCIAL INNOVATIONS

The awareness of one's national identity, the preservation of national traditions, as well as the development of the creative potential of Ukrainians is a guarantor of the development of the state and national security of Ukraine. State policy should prioritize the preservation of the nation's cultural identity, as well as the issue of cultural identity in general. The Law of Ukraine on National Security protects the principles of statehood, including the national interests of Ukraine, rather than just infrastructure facilities. The law defines vital interests as those of a person, society, and the state, with the function of upholding Ukraine's sovereignty. Festivals, educational programs, forums, and literary and musical competitions are particularly important, as they can serve as platforms for the development and preservation of national culture, which is a crucial aspect of Ukraine's national security. The article analyzes the relationship between major cultural events of regional and national importance and national security, providing arguments to support the fact that culture is of great importance to national security.

Key words: *public management, national security, cultural identity, national culture, cultural events, social innovations, cultural globalization.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Модернізація нашої держави, орієнтована на формування нової моделі публічного управління в сфері культури та розвитку суспільного устрою що визначає головний зміст її соціально-політичного, правового та соціально-економічного реформування. Ця проблема безпосередньо пов'язана з питаннями розвитку культури в контексті надійності

існування та стійкості країни, тобто з національною безпекою. При цьому безпека особистості, суспільства та держави – головний об'єкт діяльності зі створення інститутів та установ, що реалізують ідею єдності станів безпеки, які, абстрагують систему визнаних загроз та інтересів, передбачають запобігання цим загрозам та реалізацію відповідних культурних потреб та інтересів. Тому очевидно, що концептуалізація національної безпеки кризь призму культури безпосередньо пов'язана з історично певною сукупністю факторів, що випливають із поточних внутрішніх та міжнародних умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняному науковому просторі дослідження ролі публічного управління у сфері культури у різних аспектах здійснювалось І. Дубком, В. Бойко, А. Мерзляком, З. Широченко, Р. Олексенко, Є. Огнар'овим, І. Костирею, щодо питання забезпечення національної безпеки тут варто згадати В. Антонова, О. Вовка, В. Горбуліна, О. Дзьобаня, В. Ліпкана, О. Резнікова, Г. Ситника, О. Хилько, зокрема проблемами дотичними до теми цього дослідження займаються такі зарубіжні дослідники, як Т. Санделл, Г. Чартренд, Л. Глоор, К. Маккогі та інші.

Формулювання мети статті. Метою статті є дослідження процесу впливу публічного управління в сфері культури на національну безпеку України в контексті реалізації культурних подій як соціальних інновацій.

Вклад основного матеріалу дослідження. Сучасне визначення національної безпеки охоплює такі сфери як військо, політика, суспільство, економіка та навколишнє середовище. В законі про національну безпеку багато уваги приділено мілітарним та силовим підрозділам, відповідним інституціям. Але незважаючи на те, що в самих формулюваннях того чим є національна безпека країни та національні інтереси центральну позицію займає людина, як громадянин та суспільство, та сфера яка створює передумови для розвитку людського в людині та людяного в суспільстві та забезпечує розвиток самого суспільства – сфера культури – залишилася поза межами системного інтересу досліджень політики національної безпеки. Проте численні емпіричні дані про функцію культури, як одного з вирішальних факторів у розробці та реалізації

стратегій безпеки, дають достатні підстави для того, щоб по-іншому позиціонувати культуру в безпековій діяльності та включити її до досліджень безпеки [1].

Варто виділити три загальні рівні впливу культури:

1) вплив культури на визначення національної безпеки та процес прийняття рішень у сфері національної безпеки (культура національної безпеки),

2) культура як окрема сфера національної безпеки,

3) культура як об'єкт загрози.

Будь-які загрози культурної самобутності України мають негативний вплив на національну безпеку нашої держави. Такі загрози класифікують на зовнішні та внутрішні. Як приклади зовнішніх загроз можна розглянути розмивання національної ідентичності, заміщення в інформаційному полі продуктів популярної культури, традиційної культури та культури високого мистецтва на продукти масової комерціалізованої культури та трансформацію традиційної системи світоглядних орієнтацій притаманних українському суспільству. Як внутрішні загрози варто виділити: труднощі у процесі формування загальнонаціональної культурної ідентичності та низький рівень поінформованості про престиж української культури серед самих українців [2].

Не тільки для нашої країни, але і для багатьох країн в світі притаманна ситуація в державній політиці, коли влада недооцінює значення культури в розвитку, безпеці та обороні суспільного та державного устоїв. Здатність нації виживати значною мірою залежить від переважаючих культурних цінностей. Багато вчених стверджують, що культура має величезний вплив на людину в будь-якому суспільстві. Культура допомагає людині адаптуватися до соціального та природного середовища та підвищує шанси на виживання.

Культура становить будь-яку діяльність людини, включаючи соціальні, економічні, моральні, релігійні, політичні, філософські та технологічні цінності. За твердженням різних вчених культура набирає широкого значення, так за Тайлором, культура — це «складне ціле, яке включає знання, віру, мистецтво, мораль, закон, звичаї та будь-які інші здібності та звички, набуті людиною як членом суспільства».

Культура – це не тільки матеріальна сторона суспільства. Від Іммануїла Канта до Йоганна Ісклюля, від Ернста Кассирера до Толконта Парконса розуміння значення культури для формування людського в людині для розвитку суспільства та соціальних систем, а відповідно її значення для публічного управління тільки наростало. Між людиною та зовнішнім світом постає символ у якості містка, посередника, а їх глобальна сукупність утворює культуру. Відповідно, саме цей символічний універсум допомагає людині усвідомити себе в світі. Даунс визначає вже культуру як ментальну карту, яка спрямовує нас у стосунки з навколишнім середовищем та іншими людьми. Тому можна сказати, що культура – це сукупність людства, яка надає порядок і сенс людській діяльності [3].

Конструктивні риси української культури, такі як дисципліна, чесність, сильна трудова етика, ініціатива, винахідливість, самодостатність і незалежність- є нашим джерелом гордості та сили. Культурна спадщина України, яка характеризується любов'ю до батьківщини, повагою до людства, любов'ю до правди та справедливості, самовпевненістю, повагою до закону, солідарністю між чоловіками та жінками та впевненістю у собі є незамінними для національного процвітання та безпеки.

Національна безпека пов'язана з виживанням, миром і прогресом суспільства в цілому, а розумна культурна політика є важливим інструментом, який допомагає досягти стійкої безпеки.

Безпеку, як і культуру, також непросто визначити. Але для зручності назвемо безпеку як відсутність загрози територіальній цілісності та суверенітету, незалежності, соціально-економічним інтересам і політичній стабільності. Культура героїзму, яка виникла історично в українців під час боротьби за незалежність та збройної агресії країни-терориста, є найкращою складовою оборони нашої держави. Саме культура об'єднує нас і визначає нашу суть. Спроможність суспільства протистояти зовнішній агресії та внутрішній підривної діяльності впливає з конструктивних аспектів нашої культури. Культура єдності та солідарності є запорукою виживання, адже суспільство, яке не поважає власну культуру, не може захистити і свої інтереси [4].

Україна досягла успіхів у підтримці культурного балансу та збереженні культурної самобутності, які необхідні для побудови нації. Безпеки та процвітання неможливо досягти без належного культурного інструменту. Чітка культурна політика, яка надає перевагу культурним елементам, які найбільше цінуються, є життєво необхідною для стимулювання творчості, підвищення безпеки та зміцнення морального здоров'я нації.

Багато досліджень розглядають культуру як вирішальний фактор, який допоміг людині відійти від природи в соціальну державу. Завдяки культурі людина здобула собі численні переваги, практикувала і розвивала свої здібності, розширила кругозір [5].

Американський соціолог Герберт Маркузе визначав культуру як «процес гуманізації, який характеризувався колективними зусиллями захистити людське життя, заспокоїти боротьбу за існування для стабілізації продуктивної організації суспільства, для розвитку інтелектуальних здібностей людини, щоб зменшити та сублимувати агресію, насильство та нещастя» [6].

Але щоб зрозуміти, як впливають культурні події на національну безпеку держави і щоб успішно це пояснити, необхідно взяти до уваги вплив культури на соціальне життя громадян та функції, які вона виконує і тут важливо мати можливість осягнути всю цілісність її розвитку та становлення разом з розвитком та становленням людської цивілізації як такої. Культура розширює потенціал людини в межах, визначених природою, водночас розвиваючи і вдосконалюючи його, проте певні базові функції культури все ж зберігаються та залишаються якщо не повністю не змінними, то впізнаваними в своїх ключових механізмах протягом всієї людської історії, якою ми її знаємо. Серед таких функцій можна виділити функції захисну (безпекову) функцію, функції виживання, спілкування, охоронну, нормативну, кумулятивну. Поглянемо на кожну з них окремо.

Збереження національної безпеки найбільш яскраво проявляється в особливій функції культури – захисній безпековій функції культури. Вона виступає свого роду парасолькою для всіх інших функцій та дозволяє створити адекватну основу для цього поняття за рахунок взаємодії інших функцій та надає підстави для

різного роду аналітики. Кінцевим результатом розробки концепції безпекової функції культури є нова роль і визначення культури як інтересу національної безпеки. Концепція безпеки може бути реалізована в контексті можливості її розвитку, по-перше, як окремої людської потреби, а потім як інтересу у контексті культурних потреб спільноти, застосовуючи культурологічний підхід, сформований категорією національної безпеки. Такий підхід може бути показано через призму культурних подій різного значення в концепціях безпеки, а також на рівнях відображення, які проявляються через особистість, суспільство, спільноту чи суб'єкт, а отже, таким чином відображає культуру як життєво важливий інтерес національної безпеки. Сам вплив культури у сфері національної безпеки відбувається через ідентичність - культура стає частиною національної ідентичності та створює цінності, які лежать в основі Конституції України [7]. Пізніше ми повернемося до безпекової функції.

Існуюча в державі система цінностей є найбільш продуктивною, коли заохочує до створення добробуту та розвитку, тому це створює міцну основу для структури національної культури, яка формує реакцію та поведінку держави чи іншого суб'єкта щодо загрози безпеці в процесі сприяння національній безпеці.

Кожній функції культури відповідає своя система діяльності яка може бути охарактеризована з різних сторін. Кожна сторона може включати людські потреби та інтереси, а також те, як вони визначають певну функцію. Наприклад, функція виживання полягає в тому, що усі концепції безпеки мають загальну цінність і інтерес, що дозволяє вижити, зберегти ідентичність та продовжити розвинути особистості, групі, колективу або громаді в межах країни. Це водночас є необхідною умовою для досягнення та розвитку інших цінностей задля збільшення зони комфорту та покращення умов життя. Культура визначає, яким чином певні цінності будуть виділені та як буде визначено їх роль і належне місце.

Культуру можна сприймати як сукупність відповідей людства (як успішних, так і невдалих) на основні людські потреби загалом, зокрема й на потреби певної людини або групи, особи та спільноти [8]. Все це наводить на думку про необхідність розуміння культури

як важливого засобу для виживання людини. Насправді це і є її первісна роль і цей життєвий принцип, який відображається в боротьбі людини за виживання, який був характерний для самого раннього періоду еволюції людства.

Після того, як мистецтво почало розвиватися як новий вимір культури, почали розвиватися й ті функції які перед цим знаходилися на задньому плані в тіні функції виживання. Світ, який перейшов у третє тисячоліття, здається, повертається до витоків своєї історії, оскільки питання виживання знову стає актуальним, особливо внаслідок зростання глобальних викликів, які ставлять під загрозу виживання людства як такого. Спонування людей до виживання знову вкотре набуває актуальності саме як завдання культури. Культура надає сенс самому людському існуванню. Без цієї основної рушійної сили людям бракувало б мотивації навіть для виконання належним чином своєї роботи, не говорячи про екзистенційні виклики, які стоять сьогодні перед українськими громадянами.

Функцію спілкування пов'язує з культурою той факт, що кожна людина відносно самостійна, але не самодостатня. Людина повинна задовольнити своє потреби поза власним контекстом та за допомогою інших, що означає, що вона повинна розвивати міжособистісні зв'язки. Це визначається біологічними, психологічними та соціокультурними умовами, які потребують безперервності обміну інформацією, енергією та емоціями.

Такі взаємозв'язки важливі для функціонування соціальних інститутів і соціальних систем. Адже завдяки спілкуванню людина по-справжньому стає членом суспільства і виховує свої внутрішні якості. Проте спілкування не завжди призводить до згоди та взаєморозуміння. Для успішного спілкування необхідно, щоб система символів була відома всім учасникам, які сприйняли б і використовували її для вираження своїх думок та ідей. Крім того, учасники процесу спілкування повинні дотримуватися певних правил, які, знову ж таки, передбачені культурою [8].

Чим складніше суспільство, тим вищий його культурний рівень, і чим розвиненіша людина, тим більша значущість спілкування, яке визначається особистим залученням, правилами та умовами психологічного контакту та обміну інформацією.

Завдяки змінам в глобальному інформаційному полі творчість, культура, інформація та освіта стали доступними для всіх. Глобалізація в інформаційному контексті відкривала можливість уникнути тиску місцевої громади, національності, політики чи релігії. Спілкування можна зробити більш ефективним, доповнивши науково-технічний прогрес взаєморозумінням та подоланням духовної ізоляції. Для цього удосконалення форм і засобів спілкування повинно відбуватися паралельно з актуальною для всіх учасників цього процесу заглибленістю в сенси та значення. Коли ми говоримо про глобалізацію та розглядаємо країну як суб'єкта на міжнародній арені в контексті вищенаведених аргументів, культура також виступатиме складовою національних інтересів і в міжнародному контексті. Розглядаючи культуру як складову національних інтересів та її вплив на наратив національної безпеки, стає очевидним, що ефективне формування стратегічної комунікації між країнами має вирішальне значення. Наявність можливості приділяти увагу стратегічним комунікаціям на цьому рівні напряму впливає на зниження вірогідності виникнення конфліктів у разі можливої напруги в міжнародних відносинах.

Нормативна функція культури також важлива для пояснення її впливу на національну безпеку всередині країни. Адже кожен індивід прагне вести себе в суспільстві абсолютно вільно і автономно, іноді навіть на шкоду громаді. Тому суспільство намагається, за допомогою культури або завдяки культурі, як системі норм та системі сенсів, встановити та підтримувати універсальні правила, за допомогою яких має на меті стимулювати корисну та цілеспрямовану поведінку з одночасним запобіганням шкідливих дій. Таким чином норми, створені культурою, спрямовані проти створення хаосу, безладу та дестабілізації суспільства.

Захисна функція культури пояснює створення різноманітних інструментів для підтримки необхідного балансу між людиною та навколишнім середовищем і оберігання людини від небезпек. Для прикладу, льодовиковий період і зниження температури спонукали людину через культурні інтервенції до впровадження вогню, теплої одягу та будівництва перших поселень. У міру зростання культурного потенціалу та людської діяльності фізичні межі

соціального та індивідуального життя, а також межі пізнавального світу поступово розширювалися. Кожна нова сфера діяльності, відкрита людиною, приховувала в собі нові небезпеки. Тому відповідь культури полягала у створенні більш ефективних засобів і механізмів захисту.

Людині був потрібен час, щоб перерости примітивний спосіб мислення й навчитися бачити різницю між небезпеками реальними (фактичними) і нереальними (світом магії і надприродної сили), щоб, виходячи з реальних джерел небезпеки, виробляти раціонально вибрані засоби захисту [9].

Чим краще людина пізнавала своїх реальних і потенційних ворогів, тим більше ефективним став її засіб захисту. Засоби культурного захисту, будь то матеріальні, соціальні або психологічні, становлять унікальну систему, де кожен має свій сектор захисту, однак, усі вони пов'язані з природними формами захисту.

Роль захисної функції культури стає вирішальною в наш час із старими небезпеками (голод, хвороби, пожежі та повені), що набувають більш страшних вимірів і новими, що виникають переважно з вини суспільства.

Джерела забрудненої води, забруднене повітря, ерозія ґрунту, катастрофічні цунамі, міжнародний тероризм, організована злочинність і нові хвороби загрожують знищити вищі форми життя на Землі. Людство стоїть перед питанням життя і смерті і тому змушене продовжувати складний і інтенсивний розвиток соціальних засобів захисту. Охоронна функція культури «супроводжує» захисну, дозволяючи нам розрізняти те, що для нас добре, а що ні. Саме ця різниця породжує конфлікти на різних рівнях соціальних взаємодій, міжкультурних комунікацій, тому що те, що добре для нас, не обов'язково добре для інших і навпаки.

Через свою охоронну функцію культура вчить нас помічати небезпеку, визначати «ворога», відстоювати обрані цінності та за допомогою правильно керованого та добре продуманого спілкування йти на компроміси та шукати рішення, які будуть менш «болісними», але тим не менш забезпечуватимуть виживання, забезпечуватимуть захист, підтримуватимуть порядок і надаватимуть сенси життю, навіть смерті.

Кумулятивна функція культури заснована на накопиченні та зберіганні результатів людської діяльності (інформації, знань, матеріальних досягнень), які були зібрані протягом усього історичного розвитку людства і які слугуватимуть майбутнім поколінням.

Перетворення та підкорення природи, комунікація та встановлення правил чи норм – усе це є необхідною, хоча й недостатньою умовою для фіксації (встановлення) людського досвіду та формування «історичної пам'яті». Необхідно докласти додаткових зусиль для врахування результатів пізнавальної діяльності, обміну інформацією та матеріальних досягнень в загальну систему знань і зробити їх доступними для майбутніх поколінь. Це, можливо завдяки відкритому характеру культури, тому, що вона постійно формується, і кожне покоління робить свій внесок і залишає слід у власній культурі. Якщо дивитися на культуру як на відкриту систему, то вона знаходиться в постійному процесі обміну сенсами з іншими культурами, наповнюється сенсами від людей культури в середині суспільства та створює комунікаційні претенденти для встановлення нових зразків сенсів для своїх учасників.

Завдяки переліченим функціям, зокрема пов'язаним з елементарною безпекою та сприяння усвідомленню безпеки, культура бере на себе роль захисника інтересів національної безпеки. Суть полягає в тій її властивості, яка спочатку і допомагала людині виживати та яка сьогодні повинна спонукати людину знову боротися за виживання свого власного роду. Для цієї ролі стає дуже важливою комунікаційна функція, оскільки вона забезпечує контакт, обмін інформацією, співпрацю і взаємна довіра, а також надання сенсу кожним відносинам, встановленим у процесі обміну ідеями та думками. Нормативна функція культури цій ролі допомагає встановити та розробити норми та правила, які використовуються та керують корисною та цілеспрямованою, з точки зору суспільства, спільноти поведінкою, запобігаючи шкідливій та соціально неприйнятній діяльності.

З переосмисленням ролі культури, ми також переосмислюємо і інструменти для її захисту, які виникають фактично природнім

шляхом всередині суспільств. Їх доформовують наслідки роботи охоронно-захисної функції. Головне її завдання полягає в тому, щоб своєчасно визначити суть та обсяг використаних засобів. Ця функція впливає з рішення, прийнятого суспільством або громадою і дозволяє відрізнити добро від зла, що добре для суспільства в цілому – вирізнити та підтримувати обрані цінності, вживаючи заходів, які забезпечують виживання, забезпечують захист, підтримку порядку та миру в державі, а також надавати сенс всьому, створеному суспільством та окремою особою.

Зрозуміло, що в цій новій ролі є не менш важливою і розглянута вище кумулятивна функція, оскільки вона уможливила накопичення та зберігання результатів людської діяльності як у матеріальній, так і в духовній сфері протягом усього часу історії нації, що має життєво важливе значення для розвитку концепції культури безпеки, оскільки потужність і масштаб матеріальної культури, історичної пам'яті, накопичених знань і духовного багатства народу, як накопичена енергія, має необмежену здатність підтримувати духовне здоров'я та спосіб життя нації, сприяти прогресу та розвитку. Спираючись на накопичені знання, цінності та переконання, суспільство отримує потенціал, який спроможний розвинути творчість та інновації як окремих індивідів так і цілих соціальних груп, тому національна культура допомагає визначити, як захищати та підтримувати важливі цінності, які найкраще захищені основою сучасної концепції національної безпеки.

На відміну від традиційних теорій безпеки, які не розглядали культурну складову у власній онтології, наукові аналізи, сучасні інтерпретації та погляди на безпеку та національну безпеку включають культуру і роблять її частиною свого аналізу. Багатьма вченими було показано, що концептуальна основа, антропологічне розуміння, індивідуальна та колективна психологія, поняття та значення є соціальними чинниками, які докорінно змінили матеріальну структуру і широко розглядають такі категорії, як національна ідентичність та її зв'язок з культурою та безпекою [10].

Соціальні інновації в культурі є одні із найбільш ефективних видів суспільної діяльності та визначаються як усі ті нові ідеї, спрямовані на ефективне рішення завдань, встановлюючи нові

соціальні відносини та синергію. Соціальні інновації з часом завжди або стають сталими практиками, або відходять в пасив використанні досвідів та забуваються наступним поколінням учасників інноваційного процесу [11].

Вплив соціальних інновацій на національну безпеку України розглянемо на прикладі великих культурних подій регіонального та національного значення, які увійшли в рейтинг найбільш популярних заходів серед українців.

1. Фестиваль «Країна мрій», заснований лідером гурту ВВ Олгом Скрипкою, є найбільшим етнічним фестивалем в Україні. Про нього знають не лише в Європі, але й у всьому світі.

2. Національний Сорочинський Ярмарок – найбільший гастрофестиваль в Україні, який проводиться влітку. Він навіть більше аграрний, оскільки можна купити практично будь-які речі від насіння до тракторів, включаючи велику кількість предметів hand made. На ярмарку обов'язково працюють не менше 30 людей шеф-кухарів та інші кулінари, які пропонують покуштувати традиційних українських страв. Фестиваль проводиться в селі Великі Сорочинці, Полтавської області в серпні

3. Маланка Фест – етнографічна подія, проходить на Галичині та Буковині. Для його святкування люди переодягаються у тварин, фольклорних персонажів. Свій початок традиція даного святкування бере від середньовічних карнавалів. Багато хто бачить зв'язок з потойбічними силами, духами. Фестиваль влаштовується щороку, це просто чудова можливість ознайомитися з автентичною Маланкою, яке нараховується вже більш як сто років. Етнофестивалі характерні тим, що, крім показу досягнень ужиткового та музичного мистецтва, є окремий акцент на етнічному репертуарі. Шанувальниками таких фестивалів в основному є прихильники зеленого туризму, національно свідомою молоддю.

4. Фестиваль «Бандерштат» проводять на початку серпня в парку імені Лесі України в Луцьку. Свято включає не тільки музику, але і проведення Форуму молодіжних патріотичних організацій та ініціатив.

5. Рок-фестиваль «Тарас Бульба»- масштабна подія, присвячена українській рок-музиці, набула популярності і культового статусу серед молоді

6. Леополіс Джаз Фест – міжнародний джазовий фестиваль що проходить у Львові увійшов в перелік найкращи джазових фестивалів Європи за версією британської газети The Guardian. Щоліта він збирає в парку імені Богдана Хмельницького та на багаточисельних сценах по всьому місту близько 100 000 поціновувачів джазу та якісного дозвілля за даними львівської мерії

7. Мандрівний культурно-просвітницький фестиваль «З країни в Україну», який проводиться з 2014 року і відбувся за цей час в 51 містах України 83 рази став найбільшим волонтерським мандрівними фестивалем за історію України який за весь час зібрав більше 250 000 гостей на своїх заходах, які проходили переважно в малих містах східної та південної частини нашої країни [12].

Функції таких культурних подій чітко виражені і дозволяють визначити взаємозв'язок між даними культурними подіями регіонального та національного значення та національною безпекою.

Отже, кумулятивна функція даних фестивалів полягає у зберігання результатів людської діяльності, збереження народної спадщини та в тому числі зберігання новостворених традицій сучасного періоду. Прикладом актуалізації цієї функції є унікальний Маланка-фест – фестиваль, який зберігає давню традицію маланкування та популяризує місця її носіїв. Нормативна функція полягає у сприйнятті певних правил та норм, статусів фестивалів, які в часи після 2014 року здебільшого пов'язані із демонстрацією нових зразків національної ідентичності та певних нових культурних стандартів демократії суспільства та свободи, самовираження особистості. Яскравим прикладом є фестиваль Леополіс Джаз Фест, який задає нові стандарти сприйняття джазових концертів під відкритим небом та призвичаює розуміння того, що артисти світового рівня можуть щорічно бути гостями концертних сцен України, виступати в клубах, давати власні майстер-класи, прогулюватися вулицями українських міст. Фестиваль «З країни в Україну» задає нову моду на українське, новий формат стильних та різноманітних подій в основі яких є українська ідентичність на півдні та сході країни.

Комунікативна функція якісних культурних заходів національного та регіонального рівнів полягає у новій культурній

та мистецькій інформації, по факту з трансляцією важливих для національної безпеки сенсів. Прикладом такого фестивалю може послугувати фестиваль «Країна мрій». Характерним для нього буде те, що вибір інформації є вільним, оскільки на фестивалі створена поліфонічне середовище, є багато сцен, танці, козацькі розваги, ярмарки, книжкова частина. Відчуття свободи на фестивалі саме проявляє свідомість та національну ідентифікацію, яка є необхідною складовою національної безпеки.

Що Леополіс Джаз Фест, що Маланка-фест, що Фестиваль Країна Мрій є міжнародними фестивалями, участь в яких беруть десятки гостей з різних країн світу і тут проявляється їхня функція стратегічної комунікації, що теж має значення в контексті збереження національної безпеки. Адже для багатьох артистів, музикантів та митців в інших країнах світу точкою входу, інформаційним довідником про іншу країну є слова та враження їхніх колег по цеху. Так світові джазові музиканти дізнаються про Україну на карті світу по відгукам Бобі Мак Феріна після фестивалю у львові, а світові етнографи та культурологи після участі в нейомірних перформансах на Маланка-фесті в Чернівцях.

Розглядаючи значення даних культурних подій, варто зосередитися на підходах до інтерпретації культури, які виходять з її основних функцій, які служать для збереження національних інтересів, традицій, а також для встановлення нормативних цілей, тобто визначають стандарти толерантного і бажаного існування індивідів в суспільстві. Значний поворот у культурному секторі України з 2014 року є результатом подій, що відбулися протягом особливо бурхливого періоду формування нашої країни як незалежної держави. Тісно співпрацюючи з громадянським суспільством і культурною спільнотою, нашої державі вдалося задовольнити потреби культурного сектору, запровадивши амбітну програму фінансування, що супроводжується прозорістю європейського зразка через створення унікального для нашої країни механізму фінансування культури через Український Культурний Фонд. Разом з цим, зовнішня екзистенційна загроза, яка нависла над нашою країною з початку війни з Росією в 2014 році спонукало суспільство до перегляду власних потреб та формуванню нових

запитів на культурні продукти. Саме тому різні культурні ініціативи України після 2014 року і до 2022 року дали вражаючі результати. Україна стала свідком нечуваного потоку літературних творів, театральних постановок, фільмів, виставок і фестивалів. Тим часом митці та професіонали культурного сектору з різних регіонів України взяли участь у низці спільних проєктів, які допомогли кинути виклик кремлівським стереотипам нездоланного розколу між сходом і заходом в українському суспільстві, тим самим зміцнюючи національну безпеку України [12].

Культура є особливо вразливою до побічної шкоди, грабунку та навмисного знищення, яке часто поєднується з переслідуванням осіб за їхньою культурною, етнічною чи релігійною приналежністю, порушенням їхніх культурних прав і запереченням їхньої ідентичності. Варто зазначити, що через міцний зв'язок між культурою та ідентичністю українського народу навмисне знищення та незаконне привласнення культурної спадщини та порушення культурних прав є обтяжуючими факторами у збройному нападі держави-терориста і це є особливо актуальним для нової, повномасштабної фази цієї екзистенційної війни.

Розуміння ролі культури в публічному управлінні для забезпечення національної безпеки держави є важливим, оскільки публічне управління має розвиватися, щоб включати культурні контексти та вчитися розв'язувати взаємозалежні проблеми поза національними кордонами. Публічне управління сферою культури є важливим напрямом соціальної політики, що визначає комфортність проживання населення на території, тому для досягнення ефективності результатів у цій сфері потрібне застосування програмно-цільового підходу, що дозволяє інтегрувати різні методи публічного управління.

Публічне управління є найважливішим інструментом здійснення державної політики, а державне управління у сфері національної безпеки є специфічним видом та невід'ємною частиною державної політики, що охоплює не тільки соціальну, економічну, політичну але і культурну сферу суспільно-державного життя України [13].

Публічне управління є цілеспрямованою діяльністю суб'єктів національної безпеки, які в рамках чинного законодавства та

використовуючи наявні можливості держави (дипломатичні, військові, економічні, інтелектуальні та інше), розробляють та здійснюють владні, регулюючі, координуючі, контролюючі та нормативні державно-управлінські впливи на об'єкти національної безпеки.

Основною метою цих впливів є прогнозування, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізація загроз сталому розвитку людини, суспільства та держави, і насамперед їх життєво важливим інтересам. Тому, система державного управління у сфері національної безпеки є невід'ємною частиною системи державного управління.

Національні інтереси (або загрози їх реалізації) присутні в усіх сферах життєдіяльності суспільства і держави, а особливо у сфері культури. Отже, управлінські рішення суб'єктів державного управління у сфері національної безпеки мають бути спрямовані на реалізацію зазначених інтересів, мають суттєвий вплив на спрямованість, зміст, дієвість та ефективність адміністративно-політичного, соціально-економічного та інших видів державного управління [14].

Тому можна навіть говорити про стратегічне, а часто й доленосне значення державно-управлінських рішень, які приймаються органами державного управління у сфері національної безпеки та впливу культури.

Публічне управління у сфері національної безпеки нерозривно пов'язане з останньою, оскільки в кінцевому підсумку її основною метою є створення та підтримка на належному рівні необхідного рівня захисту життєво важливих національних інтересів, як основної передумови для створення належних умов для розвитку особистості, прогресу суспільства і держави, а також нейтралізації загрози послаблення ролі держави як суб'єкта міжнародних відносин та її здатності реалізовувати національні інтереси на міжнародній арені.

Публічне управління у сфері національної безпеки фактично можна ототожнити з процесом прийняття та реалізації адміністративно-правових актів, що регламентують узгоджені дії органів державної влади щодо змін в організації та діяльності виконавчої влади у цій сфері, методах і формах публічного

управління, які використовуються державою, які спрямовані на врахування зовнішніх і внутрішніх обставин (загроз) у забезпеченні цього виду безпеки, вирішення ключових проблем діяльності суспільства.

Висновки. Для вдосконалення публічного управління у сфері національної безпеки нашої країни необхідно розвивати участь громадянського суспільства в цьому процесі: активніше залучати громадськість до різних культурних подій, що сприятиме підвищенню рівня обізнаності громадськості з ключових питань важливих для національної безпеки.

Вдосконалення державного управління у сфері національної безпеки України через вплив на культурні заходи повинно здійснюватися, по-перше, на основі концепції реального захисту інтересів держави, суспільства, людини і громадянина. По-друге, при цьому процесі мають бути дотримані такі принципи:

- збереження цілісності та єдності системи публічного управління у сфері національної безпеки держави при поєднанні вертикального підпорядкування з автономією органів;
- культурна обґрунтованість, безперервність, послідовність і поступовість здійснення всіх перетворень;
- раціональна мінімізація функцій, їх конкретизація та розподіл між різними рівнями та підрозділами системи;
- оптимальна простота та гнучкість організаційних структур;
- пріоритетна спрямованість безпеки держави.

Необхідно на законодавчому рівні здійснити чітке розмежування та усунення дублювання функцій, різноманітних колізій та конфлікту повноважень, функцій і завдань державних органів – суб'єктів державного управління у сфері національної безпеки країни, у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина.

Варто зосередитися на *«національній стратегії держави»* як на системі державних стратегічних цілей держави у сфері внутрішньої та зовнішньої політики держави та *«стратегії національної безпеки»*, яка характеризує частину державної політики і охоплює питання безпеки країни в усіх сферах життя, в тому числі і в культурній.

Україна має широкі можливості для впровадження *«Стратегії національної безпеки»* в культурних заходах (на прикладі охарак-

теризованих етнофестивалів, культурно-просвітницьких та інших знакових подій) щодо реалізації планів національної безпеки, враховуючи такі характерні властивості як різкий поворот до актуалізації національної ідентичності. Забезпечення національної безпеки України для досягнення національних інтересів повинно базуватися на національних цінностях та національній ідеї нашої держави [15].

Стаття надійшла до редакції: 16.01.24

ВПЛИВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ КУЛЬТУРИ НА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКИХ КУЛЬТУРНИХ ПОДІЙ ЯК СОЦІАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ

Усвідомлення своєї національної самобутності, збереження національних традицій, а також розвиток творчого потенціалу українців є гарантом розвитку держави та національної безпеки України. Саме тому державна політика повинна включати питання збереження культурної самобутності нації зокрема та питання культурної ідентичності в цілому в число своїх пріоритетів. Закон України про національну безпеку надає визначеність останньої через захищеність не стільки інфраструктурних об'єктів як самих принципів державності, в тому числі такого поняття як національні інтереси України. В цьому ж самому законі вони визначенні як життєво важливі інтереси людини, суспільства та держави, функцією яких є державний суверенітет України. Фестивалі, освітні програми, форуми, літературні та музичні конкурси мають особливе значення, оскільки за певних умов вони можуть стати тими платформами, які можуть створити умови для розвитку та збереження національної культури як важливого показника національної безпеки України. У статті аналізується взаємозв'язок між великими культурними подіями регіонального та національного значення та національною безпекою з наведенням аргументів на підтримку твердження, що культура має велике значення для національної безпеки.

Ключові слова: публічне управління, національна безпека, культурна самобутність, національна культура, культурні події, соціальні інновації, культурна глобалізація.

Received: 16.01.24

References

1. Zakon Ukrainy Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy vid 21.06.2018 No. 2469-VIII (2469-19) zi zminamy i dopovnenniamy [Law of Ukraine On the national security of Ukraine dated 21.06.2018 No. 2469-VIII (2469-19) as amended]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].
2. Martyniuk, V. (2018). *Hibrydni zahrozy Ukraini i suspilna bezpeka. Dosvid YeS i skhidnoho partnerstva [Hybrid threats to Ukraine and public security. Experience of the EU and the Eastern Partnership]*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Smolianiuk, V.F. (2017). Natsionalna bezpeka Ukrainy: terminologichnyi balast chy derzhavotvorcha neobkhidnist [National security of Ukraine: terminological ballast or state-building necessity]. *Suspilno-politychni protsesy: naukovo-populiarne vydannia – Socio-political processes: popular science edition*, 2-3 [in Ukrainian].
4. Kolodii, A. (2004). *Natsionalna yednist i patriotyzm yak chynnyky natsionalnoi bezpeky. Natsionalna bezpeka Ukrainy [National unity and patriotism as factors of national security. National security of Ukraine]*. Kyiv: Stylos [in Ukrainian].
5. Pesenti, M. *Kulturne vidrozhennia Ukrainy ye pytanniam natsionalnoi bezpeky [Cultural revival of Ukraine is a matter of national security]*. (n.d.). *www.atlanticcouncil.org*. Retrieved from: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/ukraines-cultural-revival-is-a-matter-of-national-security/> [in Ukrainian].
6. Shaihorodskyyi, Yu. (2012). Tsinnosti yak determinanty suspilnoho rozvytku [Values as determinants of social development]. *Suchasna ukrainska polityka – Modern Ukrainian politics*, 26, (pp. 219-228). Retrieved from: <https://core.ac.uk/download/pdf/32310638.pdf> [in Ukrainian].
7. Burkynskyyi, B.V., & Stepanov, V.N. *Natsionalni tsinnosti i interesy Ukrainy (metodolohichni i prykladni aspekty doslidzhennia) [National values and interests of Ukraine (methodological and applied aspects of research)]*. (n.d.) [in Ukrainian].

8. Larin, S.V. (2017). Zakhyst natsionalnykh tsinnostei u sferi natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Protection of national values in the sphere of national security of Ukraine: abstract of the dissertation]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

9. Petrochko, Zh.V. (2017). Natsionalni tsinnosti yak suchasnyi derzhavnytsko-suspilnyi priorytet Ukrainy [National values as a modern state and social priority of Ukraine]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi – Theoretical and methodological problems of raising children and school youth*, (Vol. 20), (pp. 146-158). Kyiv: Institute of Problems on Education of the NAES of Ukraine [in Ukrainian].

10. Stasevska, O.A. (2014). *Systema tsinnostei yak osnova buttia suchasnoho ukrainskoho suspilstva [The value system as the basis of modern Ukrainian society]*. Retrieved from: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6562/1/Stasevskaya.pdf> [in Ukrainian].

11. Oleksenko, R.I. (2019). Upravlinnia sferoiu kultury v umovakh sotsialno-ekonomichnoi transformatsii [Management of the sphere of culture in the conditions of socio-economic transformation]. Proceedings from VS'19: *Vyklyk XXI stolittia: nauka, filozofia, osvita – Challenges of the 21st century: science, philosophy, education*. Sumy [in Ukrainian].

12. Top Ukrainskykh festyvaliv [Top Ukrainian festivals]. (n.d.). *bls.ua*. Retrieved from: <https://bls.ua/ua/blog/ukrainski-festivali> [in Ukrainian].

13. Huzar, L. (2015). *Yake znachennia maie kultura dlia nashoho zhyttia? [What is the importance of culture for our life?]*. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/03/23/7062428/> [in Ukrainian].

14. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Deiaki pytannia diialnosti Ministerstva kultury ta informatsiinoi polityky vid 16 zhovtnia 2019 r. No. 885 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Some issues of the Ministry of Culture and Information Policy of October 16, 2019 No. 885]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/885-2019-%D0%BF> [in Ukrainian].

15. Krysachenko, V. (2022). *Natsionalni tsinnosti Ukrainy: sutnist, rozmaittia, konsolidatsiyni potentsial [National values of Ukraine: essence, diversity, consolidation potential]*. Retrieved from: [https://doi.org/10.30840/2413-7065.1\(82\).2022.253205](https://doi.org/10.30840/2413-7065.1(82).2022.253205) [in Ukrainian].

Відомості про автора / Information about the Author

Денис Блощинський, аспірант кафедри публічної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна. E-mail: denbooker@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0000-0003-3412-0310>.

Denys Bloschynskiy, PhD-student in the Department of Public Policy at the Educational and Research Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine. E-mail: denbooker@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0000-0003-3412-0310>.

Bloschynskiy, D. (2024). The influence of public administration in the sphere of culture on the national security of Ukraine as an example of major cultural events as social innovations. *Public Administration and Regional Development*, 23, 225-245. <https://doi.org/10.34132/pard2024.23.12>